

עין משפט
נר מצוה

ג:

איכא דאמרי המלוה חבירו (בשטר) **לְעֵשֶׂר שָׁנִים אֵין שְׁבִיעִית משמטתו**. אומר ר"ת דהלכה כלשנא בתרא דה"נ מתני' מסייע ליה וקשיא לנשנא קמא (א) ובזוהרות הגיה ר"ת (זמן עשר (כסף) כי ילונו ולא במשפט בחלי ימינו יעוצנו:

המוסר שטרותיו לב"ד. פירש הקונט' דהיינו פרוצול ולא נראה דהא במסכת שביעית (פ"י מ"ב) תני המוסר שטרותיו לב"ד והדר קתני פרוצול אינו משמט אלמלא תרי מינלי נינהו לכך נראה דתרי מינלי נינהו ומוסר שטרותיו לב"ד מדאורייתא אינו משמט:
ושמואל אומר אין לו עזיו אונאה. וא"ת מי דמי הכא השביעית ודאי עקר אבל התם מי יימר דעקר כדלמרי' כזוהב (ב"מ דף נא:) (י)שמאל לא יסא צו אונאה] וי"ל דה"נ מי יימר דעקר שמה יפרע לו קודם:

על מנת שאין בו אונאה הרי יש בו **אונאה**. פי' הקונטרס על מנת כו' כלומר אני מצטייך מאונאה שאין צו והרי יש צו אונאה דהויא מקח טעות שכתס (ט) ולא נראה דהיכי מדמה ה"נ על מנת שלא תשמטני שביעית שביעית משמטת והתם לא שיך טעמא דמקח טעות ולכן פי' רש"ס ע"מ שאין צו אונאה משמע שלא יחול איסור לאו דלא תנוי על המקח ועי"כ הוא חל שאין יכול לבטל (א) מאותה אונאה ע"מ שאין לך עלי אונאה כלומר שלא תתבע לי האונאה אלא תמחול לי תנאו קיים וה"נ על מנת שלא תשמט שביעית כלומר שלא יחול איסור שביעית אם אקח ממך אחר השמטה שביעית משמטתו והשפא ניחא שהן שוין:
אמר

לו עליו אונאה על מנת שאין בו אונאה הרי יש בו אונאה ה"נ יעל מנת שלא תשמטני בשביעית אין שביעית משמטתו ע"מ שלא תשמטני שביעית שביעית משמטתו תנא (י)המלוה את חבירו סתם אינו רשאי לתובעו פחות מל' יום סבר רבה בר בר חנה קמיה דרב למימר ה"מ במלוה בשטר דלא עבד איניש דטרח דכתב שטר בציר מתלתין יומין אבל מלוה על פה לא אמר ליה רב הכי אמר חביבי האחד המלוה בשטר ואחד המלוה על פה תניא נמי הכי המלוה את חבירו סתם אינו רשאי לתובעו פחות משלשים יום אחד המלוה בשטר ואחד המלוה על פה אמר ליה שמואל לרב מתנה (י)לא תיתיב (י)אכרעיך עד דמפרשת לה להא שמעתא מנא הא מילתא דאמור רבנן המלוה את חבירו סתם אינו רשאי לתובעו פחות מל' יום אחד המלוה בשטר ואחד המלוה על פה א"ל דכתיב² קרבה שנת השבע שנת השמטה ממשמע שנאמר קרבה שנת השבע איני יודע שהיא שנת שמטה אלא מה תלמוד לומר שנת השמטה לומר לך (י)ישן שמטה אחרת שהיא כזו ואיזו

זו המלוה את חבירו סתם שאינו רשאי לתובעו בפחות משלשים יום (א)אמר מר שלשים יום בשנה חשוב שנה (א)אמר רב יהודה אמר רב (ה)הפוחת בית הצואר בשבת חייב חטאת מתקיף לה רב כהנא וכי מה בין זה למגופת חבית א"ל זה חבור וזה אינו חבור ואמר רב יהודה אמר רב ישלשת לוגין מים שנפל לתוכן קורטוב של יין ומראיהן כמראה יין ונפלו למקוה לא פסלוהו מתקיף לה רב כהנא וכי מה בין זה למי צבע דתנן (ד' יוסי אומר כמי צבע פוסלין את המקוה בשלשת לוגין א"ל רבא התם מיא דצבעא מקרי הכא חמרא מזיגא מקרי והתני רבי חייא הורידו את המקוה אמר רבא לא קשיא הא רבי יוחנן בן גורי הא רבנן דתנן (י)שלשת לוגין מים

^{[א] לפינוי הגירסא רבא:}

ביצד העדים פרק ראשון מכות

ואע"ג דהשפא. כשביעית לא קרינא ציה לא יגוש שהרי אם צא לנגשו צלא שביעית נמי אינו יכול לא לאמרי' כיון דלא קרינן ציה לא יגוש לא קרינן ציה (ט) שמוט דסוף אחי לידי לא יגוש והכי משממע ציה קרא לא יגוש צומנו את רעזו כי קרא שמטה קודם לכן:

מוסר שטרותיו לב"ד. הוא פרוצול שהתקין הלל שכתוב צו מוסריני לכס פלוני ופלוני הדיינין שבמקום פלוני שכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה(ט):
אין משמיטין. דלא קרינן ציה לא יגוש שהרי אינו תובע כלום:
לדידי מיפרשא לי כו' אין לו עליו אונאה. שהמתנה על מה שכתוב בתורה תנאו קיים ואם אמר לו ע"מ שאין צו אונאה אין זה מתנה שימחול לו אונאתו אלא הוא התנה עמו שאינו אונוה במכר זה והרי אנו רואים שיש צו אונאה וצבאי מוסר שמואל דיש לו עליו אונאה. ה"נ אם אמר לו (ט) לזה הלוינו על מנת שלא תשמטני אתה שביעית תנאי הוא זה ואע"פ שהתנה על מה שכתוב בתורה תנאו קיים אבל אם אמר לו על מנת שלא תשמטני שביעית השביעית אינה מסורה בידו להחנות שלא תהא השביעית משמטת לפיכך אין כאן תנאי:
חציני. מרגום של דודי. רבי חייא אחי אביו היה:
שהוא כזו. שקרויה שנה:
הפוסח צים האוהא. שעשה פה לחלוק חדש:
חייב שמיקן כלי. האי דנקט לה הכא משום דלומר רצ יהודה לעיל המלוה את חבירו לעשר שנים כו' ואותציה רצ כהנא נקט נמי לכוולא הנן מינלי דשמעתין דלמרינעו רצ יהודה ואותציה רצ כהנא:
וכי מה בין זה למגופת החצית. דלמרינן צפרק חצית שנשצרה (שבת דף קמו).

דמתי ראשה בשבת צסייף לפתוח את החצית:
זה. דצית האוחר היה חציור הלכך פתח תיקון חדש הוא זה אצל המגופה אע"פ שהיא טובה על פי החצית בטיט אין זה חציור והיה לה כפתוחה ועומדת:
חסר קורטוב. לא גרסינן כרצ יהודה:
לא פסלוה. זיל צתר חזותא ויין אינו פוסל את המקוה ופסול מקוה במים שאובין מדרכנן הוא:
ופסני ר' חייא. שלשת לוגין מים שנפל לתוכן קורטוב יין ומראיהן כמראה יין ונפלו למקוה:
הורידו אם המקוה. מהכשור לפסול:
הא ר' יוחנן בן גורי. רצ כרצי יוחנן בן גורי דלזיל צתר חזותא:
חסר

זו המלוה את חבירו סתם שאינו רשאי לתובעו בפחות משלשים יום (א)אמר מר שלשים יום בשנה חשוב שנה (א)אמר רב יהודה אמר רב (ה)הפוחת בית הצואר בשבת חייב חטאת מתקיף לה רב כהנא וכי מה בין זה למגופת חבית א"ל זה חבור וזה אינו חבור ואמר רב יהודה אמר רב ישלשת לוגין מים שנפל לתוכן קורטוב של יין ומראיהן כמראה יין ונפלו למקוה לא פסלוהו מתקיף לה רב כהנא וכי מה בין זה למי צבע דתנן (ד' יוסי אומר כמי צבע פוסלין את המקוה בשלשת לוגין א"ל רבא התם מיא דצבעא מקרי הכא חמרא מזיגא מקרי והתני רבי חייא הורידו את המקוה אמר רבא לא קשיא הא רבי יוחנן בן גורי הא רבנן דתנן (י)שלשת לוגין מים

תשמטנו שביעית אין שביעית משמטתו שביעית משמטתו(ט):
תניא המלוה את חבורו סתם אין רשאי לתובעו פחות מל' יום אחד מלוה בשטר ואחד מלוה על פה. מנא הני מילי מדרבתי קרבה שנת השבע איני יודע שהיא שנת השמטה אלא יש לך שמטה אחרת משמטת כשנת השבע ואיזו היא זה המלוה את חבורו סתם שאין רשאי לתובעו פחות מל' יום שהן חשובין בשנה דאמר מר שלשים יום בשנה חשובים שנה:
אמר רב הפוחת בית הצואר בבגד בשבת בשגגה חייב חטאת. ואינו דומה למגופת החבית שמוחר כי זה חיבור ומגופת החבית אינה חיבור. אמר רבי ג' לוגין מים שנפל לתוכן קורטוב יין (ומראהו) [ומראיהן] כמראה יין ונפלו למקוה לא פסלוהו. ולא דמו למי צבע דפוסלין בג' לוגין דהתם מיא דצבעא מיקרו והמים הן שפוסלין המקוה הכא חמרא מזיגא מיקרי. איני והתני ר' חייא הורידו את המקוה. כלומר ג' לוגין מים שנפל לתוכן קורטוב יין הורידו את המקוה מהכשירו. ופירק רבא רב דאמר כו' יוחנן בן גורי חייא כרבנן דתנן (במקואות פ"ז טוה) ג' לוגין

^{[א] לפינוי הגירסא רבא:}
^{[ב] כ"ה גירסת רבינו וה"ט דעל מנת שלא תשמטני (בבבלי הפעיל) שביעית הוא כאלו אמר על מנת שלא תשמטני אחר הלוה אם את שביעית. כי שביעית הוא כמו שביעית כדכתיב והשביעית תשמטנה (שמות כג יא):}

מסורת הש"ס

(א) שביעית פי' מ"צ גיטין (ג, א) [קדושין יט: וס"ג], (ג) צ"מ נא. כתובות פד, (ד) [צ"מ צ"א:], (ס) ס"א לי, (ו) [מוספת' דצ"מ פרק י], (ז) [קדושין לו: וס"ג], (ח) [עמ"ש מוס' מיר כד: בד"ה אמר שמואל וכי פירוש על זה], (ט) גירסת מהר"ם, (י) כ"ה י: [נדה מד: מה:], (כ) שבת מת, (ל) עירובין כט: מקואה פ"ז מ"ג, (מ) חולין כו. מקואות פ"ז מ"ה, (ו) [נדבית טו], (ס) [שביעית פ"י מ"ד], (ע) רש"א המלוה ע"מ, (פ) [ויתר מבוחר במוס' דצ"ב קמה: ד"ה ואין השביעית כו'], (ז) רש"מ"ו, (ק) רש"ל,

תורה אור השלם

- ↑ וזה דבר השמטה שמוט כל בעל משה ידו אשר ישה ברגעו לא יעש את רגעו ואת אִחיו כי קרא שמטה לין: דברים טו ב
- ↑ השמן לך פן ויקרה דבר עם לבבך בלעיל אשר ישה ברגעו לא יעש את רגעו ואת אִחיו כי קרא שמטה לין: דברים טו ב

מוסף רש"י

על מנת שאין לך עלי אונאה. על מנת שאין לך עליו אונאה אמר רב יהודה אמר רב (ב)הפוחת בית הצואר בשבת חייב חטאת. ואינו דומה למגופת החבית שמוחר כי זה חיבור ומגופת החבית אינה חיבור. אמר רבי ג' לוגין מים שנפל לתוכן קורטוב של יין ומראיהן כמראה יין ונפלו למקוה לא פסלוהו. ולא דמו למי צבע דפוסלין בג' לוגין דהתם מיא דצבעא מיקרו והמים הן שפוסלין המקוה הכא חמרא מזיגא מקרי והתני רבי חייא הורידו את המקוה אמר רבא לא קשיא הא רבי יוחנן בן גורי הא רבנן דתנן (י)שלשת לוגין מים שנפל לתוכן קורטוב יין (ומראהו) [ומראיהן] כמראה יין ונפלו למקוה לא פסלוהו. ולא דמו למי צבע דפוסלין בג' לוגין דהתם מיא דצבעא מיקרו והמים הן שפוסלין המקוה הכא חמרא מזיגא מיקרי. איני והתני ר' חייא הורידו את המקוה. כלומר ג' לוגין מים שנפל לתוכן קורטוב יין הורידו את המקוה מהכשירו. ופירק רבא רב דאמר כו' יוחנן בן גורי חייא כרבנן דתנן (במקואות פ"ז טוה) ג' לוגין

^{[א] לפינוי הגירסא רבא:}
^{[ב] כ"ה גירסת רבינו וה"ט דעל מנת שלא תשמטני (בבבלי הפעיל) שביעית הוא כאלו אמר על מנת שלא תשמטני אחר הלוה אם את שביעית. כי שביעית הוא כמו שביעית כדכתיב והשביעית תשמטנה (שמות כג יא):}